

Η χριστιανική ζωή απαιτεί αποδέσμευση από την εξουσία του πλούτου (Γεώργιος Ι. Μαντζαρίδης, Ομότιμος Καθηγητής Θεολογικής Σχολής Α.Π.Θ.)

/ [Πεμπτουσία](#)

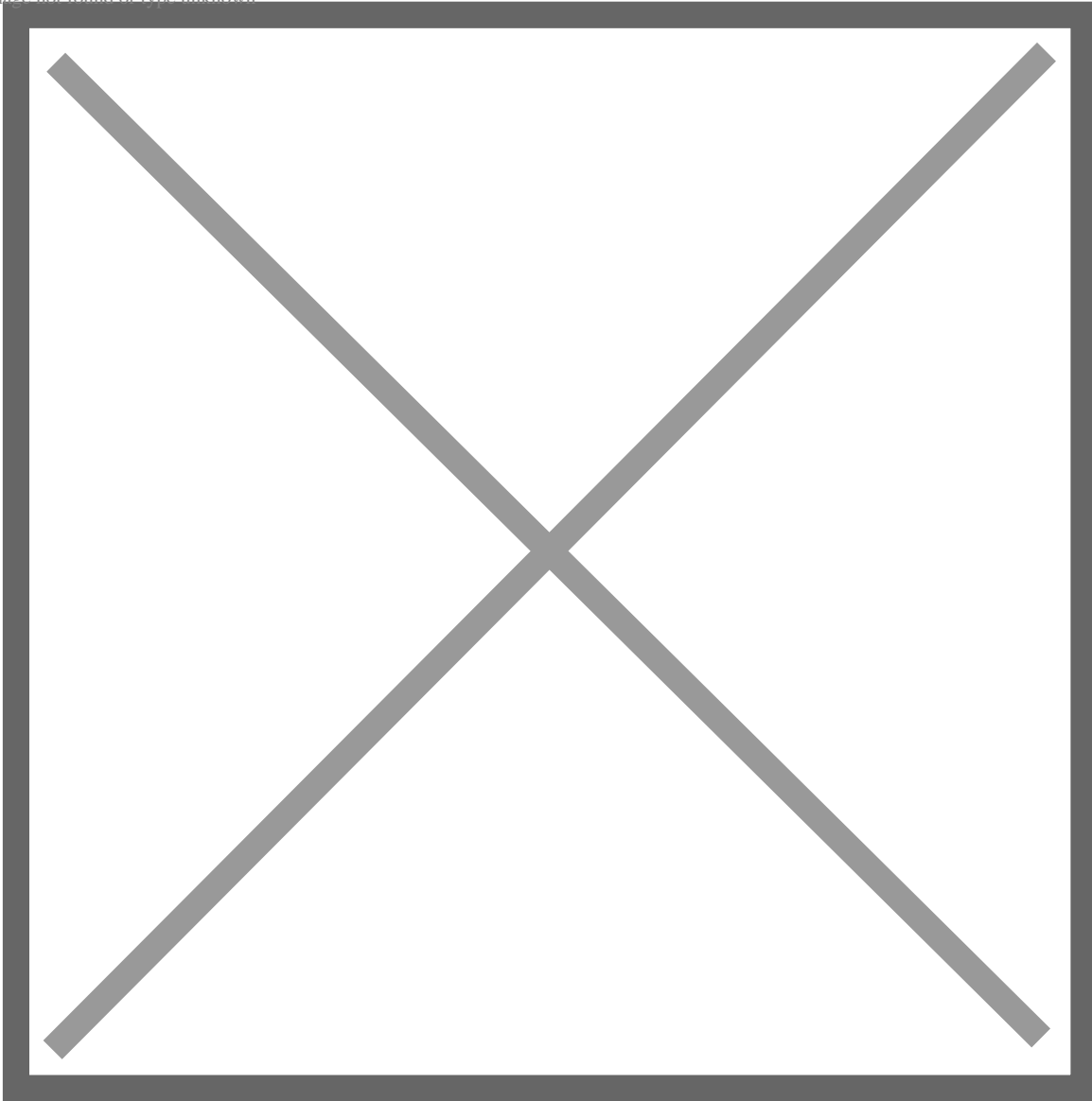

Όπως εύστοχα παρατηρήθηκε, καμία άλλη κακία δεν κατακρίθηκε από τον Κύριο τόσο αυστηρά, όσο η αγάπη του πλούτου [10]. Η κατάκριση αυτή δεν έχει τόσο κοινωνικό, όσο ανθρωπολογικό νόημα. Δεν αποβλέπει τόσο στην καταπολέμηση του κοινωνικού κακού, όσο στην απελευθέρωση του ανθρώπου ως προσώπου από την δουλεία του κόσμου και την εξουσία του πονηρού [11]. Η χριστιανική ζωή, ως ζωή προκοπής στην ελευθερία, απαιτεί αποδέσμευση από την εξουσία του πλούτου, που καταδυναστεύει τον άνθρωπο και τον υποτάσσει στον «μαμωνά» [12]. Στον νέο που ρώτησε τον Κύριο, με ποιόν τρόπο θα μπορούσε να γίνει τέλειος, εκείνος απήντησε: «Ει θέλεις τέλειος είναι, ύπαγε πώλησόν σου τα υπάρχοντα και δος πτωχοίς, και έξεις θησαυρόν εν ουρανώ, και δεύρο ακολούθει μοι» [13]. Η κατοχή υλικού πλούτου αιχμαλωτίζει τον άνθρωπο [14] και εμποδίζει την είσοδό του στην βασιλεία του Θεού [15]. Το ίδιο ισχύει και για τον πόθο που μπορεί να έχει κάποιος φτωχός για την απόκτηση πλούτου. Αντίθετα ο πόθος του πλούτου της βασιλείας του Θεού οδηγεί στην απαλλαγή από το βάρος του υλικού πλούτου και στην απόθεση κάθε

βιοτικής μέριμνας. Χαρακτηριστικές εδώ είναι οι παραβολές του κρυμμένου θησαυρού και του πολύτιμου μαργαρίτη, όπου η εύρεση της βασιλείας του Θεού παρουσιάζεται ως η αιτία που ωθεί τον άνθρωπο στην διάθεση όλων των υπαρχόντων του για την απόκτησή της [16]. Με τον τρόπο αυτόν ο άνθρωπος απαλλάσσεται από το βάρος του υλικού πλούτου, ενώ ταυτόχρονα τον χρησιμοποιεί ως μέσο για την απόκτηση πνευματικού πλούτου [17].

Οι Χριστιανοί καλούνται να έχουν στα υλικά αυτάρκεια, που ταυτίζεται ουσιαστικά με την ολιγάρκεια. Ο πλούτος και ο πλεονασμός χρειάζονται μόνο στα πνευματικά. Εξάλλου τα υλικά αγαθά, με την απόκτηση και διατήρηση των οποίων θεωρούνται οι άνθρωποι πλούσιοι, είναι μηδαμινά μπροστά στο σύνολο των αγαθών που προσφέρει ο Θεός σε όλους. «Πάντα μετά δασιλείας», λέει ο ιερός Χρυσόστομος, «δίδωσιν ο Θεός τα πολλώ των χρημάτων αναγκαιότερα, οίον τον αέρα, το ύδωρ, το πυρ, τον ήλιον, άπαντα τα τοιαύτα. Ουκ έστιν ειπείν ότι πλείονος απολαύει της ακτίνος ο πλούσιος, ελάττονος δε ο πένης· ουκ έστιν ειπείν ότι δασιλέστερον αέρα αναπνέει του πένητος ο πλουτών αλλά πάντα ίσα και κοινά πρόκειται. Τίνος ούν ένεκεν τα μεν μείζονα και αναγκαιότερα και την ζωήν ημών συνέχοντα κοινά πεποίηκεν ο Θεός, τα δε ελάττονα και ευτελέστερα ουκ έστι κοινά, τα χρήματα λέγω; Τίνος ούν ένεκεν; Ίνα συγκροτήται ημών η ζωή και αρετής έχωμεν σκάμματα» [18].

Image not found or type unknown

Την ίδια θέση, με μεγαλύτερη όμως έμφαση και ριζοσπαστικότητα, βρίσκουμε και στον άγιο Συμεών τον Νέο Θεολόγο. Κατά τον άγιο αυτόν όλα τα πράγματα του κόσμου είναι κοινά για όλους τους ανθρώπους, όπως ακριβώς το φως και ο αέρας που αναπνέουμε. Όλα έχουν γίνει, για να τα απολαμβάνουν και να τα χρησιμοποιούν όλοι, χωρίς να τα εξουσιάζει κανείς. Η ιδιοκτησία είναι φαινόμενο που δημιουργήθηκε από την πλεονεξία. Όσοι κατέχονται από το πάθος αυτό, δεν είναι στην πραγματικότητα κύριοι της ιδιοκτησίας τους αλλά δούλοι και φύλακές της. Και αν ακόμα προσφέρουν κάτι από αυτά που έχουν η και όλα όσα έχουν σε εκείνους που τα χρειάζονται, δεν μπορούν να θεωρηθούν αξιέπαινοι, αλλά και πάλι χρεωστούν ισόβια μετάνοια για όσα κατακρατούν τόσον καιρό στερώντας την χρήση τους από τους αδελφούς τους [19]. Γι' αυτό οι πλούσιοι που δίνουν ελεημοσύνη δεν δικαιώνονται ούτε παύουν να είναι ένοχοι για τις στερήσεις και την δυστυχία των ανθρώπων που μπορούσαν να βοηθήσουν και δεν βοήθησαν. Αν

όμως ο Θεός συγχωρεί την αδικία αυτήν και υπόσχεται να ανταμείψει τον άνθρωπο που δίνει με ευχαρίστηση τα υπάρχοντά του στους φτωχούς αδελφούς του, το κάνει για να τον βοηθήσει να θεραπευθεί από την αρρώστια αυτήν, και να παύσει να στηρίζει την ελπίδα του στα υπάρχοντά του, αλλά να στραφεί ελεύθερος σε αυτόν και να ακολουθήσει τον δρόμο των εντολών του [20].

Η απόλυτη αυτή θέση του αγίου Συμεών του Νέου Θεολόγου συνδέεται βέβαια και με την ακτημοσύνη των μοναχών, στους οποίους απευθύνεται. Αυτό όμως δεν αλλάζει την βασική τοποθέτησή του ως Χριστιανού απέναντι στο θέμα της ιδιοκτησίας [21]. Ανάλογη άλλωστε είναι και η θέση του Μ. Βασιλείου, που δεν απευθύνεται σε μοναχούς αλλά σε κοσμικούς Χριστιανούς. Στο ερώτημα, ποιόν αδικώ κατέχοντας τα δικά μου, απαντάει: Ποια είναι τα δικά σου; Από που τα πήρες και τα διατηρείς στην ζωή σου; Ο πλούσιος μοιάζει με αυτόν που μπαίνει στο θέατρο και εμποδίζει την είσοδο των άλλων θεωρώντας αποκλειστικά δικό του αυτό που προσφέρεται σε όλους [22]. Ο πιστός δεν πρέπει να επιδίδεται στην συγκέντρωση πλούτου, αλλά να πτωχεύει, όπως προέτρεψε ο Κύριος [23]. Η διατήρηση πλούτου αποτελεί άδικη και κατακριτέα πράξη. Έτσι π.χ. παρατηρώντας ότι ο πλούσιος δεν διαφέρει ουσιαστικά από τον πλεονέκτη η ακόμα και από τον κλέφτη λέει χαρακτηριστικά: «Τις εστιν ο πλεονέκτης; Ο μη εμμένων τη αυταρκεία. Τις δε εστιν ο αποστερητής; Ο αφαιρούμενος τα εκάστου. Συ δε ου πλεονέκτης; Συ δε ουκ αποστερητής, α προς οικονομίαν εδέξω, ταύτα ίδια σεαυτού ποιούμενος; Η ο μεν ενδεδυμένον απογυμνών λωποδύτης ονομασθήσεται, ο δε τον γυμνόν μη ενδύων, δυνάμενος τούτο ποιείν, άλλης τινός προσηγορίας άξιος; Του πεινώντός εστιν ο άρτος, ον συ κατέχεις· του γυμνητεύοντος το ιμάτιον, ο συ φυλάσσεις εν αποθήκαις· του ανυποδέτου το υπόδημα, ο παρά σοι κατασήμεται· του χρήζοντος το αργύριον, ο κατορύξας έχεις. Ωστε τοσούτους αδικείς, όσοις παρέχειν ηδύνασο» [24].

Οι απόλυτες αυτές θέσεις, που παραμένουν αδιαπραγμάτευτες κατά το πνεύμα τους, χρειάζεται να προσαρμόζονται περιπτωτικά κατά την εφαρμογή τους. Αυτό άλλωστε γίνεται φανερό και από τις διαφοροποιήσεις που παρουσιάζουν κατά περίπτωση τα ίδια τα λόγια του Χριστού η των Αποστόλων σε σχέση με την χρήση η την κατοχή υλικών αγαθών [25]. Κάθε Χριστιανός οφείλει να απεξαρτηθεί από την επιθυμία κατοχής των αγαθών αυτών. Η απεξάρτηση όμως αυτή δεν μπορεί να γίνεται παντού, πάντοτε και από όλους με τον ίδιο τρόπο. Τα διάφορα κοινωνικά δεδομένα, οι ιστορικές συγκυρίες, οι προσωπικές ευθύνες και η πνευματική κατάσταση του καθενός είναι φυσικό να συντελούν στην διαμόρφωση ιδιαίτερων τρόπων βίωσης της απόλυτης ευαγγελικής αλήθειας.

[Διαβάστε ολόκληρη τη μελέτη εδώ](#)

Παραπομπές:

10. Βλ. Β. Ιωαννίδου, *Το Ευαγγέλιον και το κοινωνικόν πρόβλημα*, Θεσσαλονίκη 1950, σ. 82. Πρβλ. G. Dautzenberg, «Biblische Perspektiven zum Problemfeld Eigentum und Reichtum», *Handbuch der Christlichen Ethik*, τομ. 2, σ. 356-8.
11. «Αλλά γαρ μη δοκῆς, ἀδελφέ, ὅτι ἀπορεῖ ὁ Θεός και οὐ δύναται θρέψαι τοὺς πένητας και διὰ τούτο προστάσσει ἡμῖν ἐλεεῖν αὐτούς και περὶ πολλοῦ ποιεῖσθαι τὴν ἐντολήν ταύτην. Μη γένοιτο! Ἀλλ' ὅπερ διὰ πλεονεξίας καθ' ἡμῶν και εἰς ἀπώλειαν ἡμῶν ἐποίησεν ὁ διάβολος, τούτο διὰ τῆς ἐλεημοσύνης υπέρ ἡμῶν κατεσκεύασε και εἰς σωτηρίαν ἡμῶν ἐποίησε γίνεσθαι ὁ Χριστός». Συμεών Ν. Θεολόγου, Κατηχήσεις 9, 190-96, εκδ. Β. Krivochéine, «Sources Chrétiennes», τομ. 104, σ. 120.
12. Βλ. Ματθ. 6,24. Λουκ. 16,9 και 16,13.
13. Ματθ. 19,21.
14. «Ὅπου γαρ ἐστιν ὁ θησαυρός υμῶν, ἐκεῖ ἐσται και ἡ καρδιά υμῶν». Ματθ. 6,21.
15. «Ευκοπώτερον γαρ ἐστι κάμηλον διὰ τρυμαλιάς ραφίδος εἰσελθεῖν ἡ πλούσιον εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ εἰσελθεῖν». Λουκ. 18,25.
16. Βλ. Ματθ. 13,44-6.
17. Βλ. Λουκ. 12,33.
18. Ιω. Χρυσοστόμου, Ομιλία εἰς ἀνδριάντας 2,6, PG 49,43.
19. Βλ. Συμεών Ν. Θεολόγου, Κατηχήσεις 9, 92-116, εκδ. Β. Krivochéine, «Sources Chrétiennes», τομ. 104, σ. 110-12.
20. Βλ. Συμεών Ν. Θεολόγου, ο.π. 206-240, σ. 120-24.
21. «Ὦντως κρείττον οὐδέν, ἀδελφοί, ἐν τῷ κόσμῳ ὡς τὸ μηδέν ἔχειν τοῦ κόσμου, μηδέ θέλειν τι πλέον τῆς ἀναγκαίας χρείας τοῦ σώματος. Χρείαν δε ἀναγκαίαν ταύτην οἶδεν ὁ λόγος, ἄρτον και ὕδωρ, ἱμάτιον και σκέπην, κατὰ τὸν θεῖον ἀπόστολον. Ἐχοντες διατροφάς και σκεπάσματα, τούτοις ἀρκεσθησόμεθα'. Εἰ δε και πλέον τι τούτων χρήζομεν, πάντως ἐκεῖνος παρέξει ἡμῖν, ἐλπίζουσιν εἰς αὐτόν και πιστεύουσιν, ὁ τα μείζω χάρισας και ἐμπιπλῶν παν ζῶον εὐδοκίας». Συμεών Ν. Θεολόγου, Κατηχήσεις 2, 368-73, εκδ. Β. Krivochéine, «Sources Chrétiennes», τομ. 96, Paris 1963, σ. 272. Πρβλ. Α' Τιμ. 6,8.
22. Βλ. Μ. Βασιλείου, Εἰς τὸ «καθελώ μου τας ἀποθήκας» 7, PG 31,276B.
23. Βλ. Λουκ. 6,20.

24. Μ. Βασιλείου, ο.π. 7, PG 31,276C-77A.

25. Βλ. Ιω. Χρυσόστομου, ο.π., 1-3, PG 51,196-201.